

MOUDROST ZVÍŘAT

poučení
z duchovního
života zvířat

Linda Benderová

TRITON

TRITON
Praha / Kroměříž

Linda Benderová

MOUDROST ZVÍŘAT:
poučení z duchovního života zvířat

MOUDROST ZVÍŘAT

poučení
z duchovního
života zvířat

Linda Benderová

Přeložil Václav Petr

Stanislav Juhaňák – TRITON

Linda Benderová

MOUDROST ZVÍŘAT:

poučení z duchovního života zvířat

Tato kniha ani žádná její část nesmí být kopírována, rozmnožována ani jinak šířena bez písemného souhlasu vydavatele.

Copyright © 2014 by Linda Bender

© Stanislav Juhaňák – TRITON, 2015

Translation © Václav Petr, 2015

Cover © Renata Brtnická, 2015

Cover photo © Carolyn Evans

Vydal Stanislav Juhaňák – TRITON,

Vykáňská 5, 100 00 Praha 10,

www.tridistri.cz

ISBN 978-80-7387-925-9

• Uč nás, Veliký duchu,
• umění kráčet po hebké, kypré zemi tak,
• abychom pochopili svou příbuznost s veškerým životem.
•

– MODLITBA INDIÁNSKÉHO ETNIKA LAKOTŮ

OBSAH

Poděkování	13
Předmluva Lindy Tuckerové	15

Část první: **Předivo Stvoření**

1 Ekologie Ráje	21
Pojmenovávání zvířat	23
Dávná fakta a moderní pověry	26
Co děláme zvířatům, děláme sami sobě	29
Oboustranná vzájemná pomoc, reciprocita Ráje	32
Je třeba, aby se Adam věnoval svému původnímu úkolu	38
2 Jak poznáme, co si zvířata myslí a cítí?	41
Psi a kočky vědí, kdy se těšit na váš návrat	48
Varování a jasnovídné předtuchy (premonice)	52
Hranice experimentování	57

Část druhá: **Co zvířata chtějí, abychom věděli**

3 Jste milováni	73
„Děkuji ti, že mě miluješ!“	78
Zvířecí bódhisattvové	82
Odvrácená strana lásky	86
4 Již dnes žijete v Ráji	95
Rajská perspektiva	96

Proč lidé nejsou tak šťastní jako zvířata?	102
Obnovení důvěry	108
Duchovní ekosystém	119
5 Nemusíte všemu přijít na kloub	124
Stížnost na vedení	127
Zvířecí kultury a lidské předsudky	135
Zvířecí morálka a lidské hodnoty	142
Oblak nevědění	148
6 Umírání není zlé	151
Životní cyklus a nespokojenost s ním	154
Život po životě	159
Jak se procvičovat v umírání	166
Smutek je součástí štěstí	170
Zdánlivě nedůležité může být nejdůležitější	173

Část třetí: **Propojení všech tvorů**

7 Jak se telepaticky dorozumívát se zvířaty	177
1. cvičení: <i>fotograf volně žijící zvěře</i>	180
2. cvičení: <i>soustřeďte se na přítomný okamžik</i>	181
3. cvičení: <i>den ticha</i>	182
Otevírání srdce	182
4. cvičení: <i>truhlička pro uchovávání vzpomínek</i> (<i>keepsake box</i>)	183
5. cvičení: <i>přijměte od zvířete vděčnost</i>	184
6. cvičení: <i>Noemova archa emocí</i>	184
7. cvičení: <i>emoce v době, kdy se vám vůbec nic nedaří</i>	185
Práce s imaginací	186
8. cvičení: <i>jak vytvořit imaginární zvířecí rezervaci</i>	188
9. cvičení: <i>představujte si sami sebe jako zvíře</i>	189

Posílání telepatických zpráv zvířatům	190
10. cvičení: jak poslat obrazovou zprávu	191
11. cvičení: jak poslat pocit	192
12. cvičení: jak utvořit metaforu	193
13. cvičení: jak poslat útěchu	193
14. cvičení: jak poslat prosbu o pomoc	194
Bezprostřední navázání kontaktu	195
15. cvičení: jak vyzvat zvíře k navázání kontaktu	195
Projekce a jejich odhalování	197
16. cvičení: úmyslná projekce	198
17. cvičení: neangažované naslouchání	199
18. cvičení: když obdržíme záhadnou informaci	200
8 Zvířata hovoří sama za sebe	202
Pes	204
Bílí lvi	207
9 Nesmíme ignorovat náрек a volání nelidského světa	212
Krátký doslov Andrewa Harveyho	219
Doslov překladatele k českému vydání	221
Duchovní pohled na svět a zvířata	221
Dějinný zlom v pohledu člověka na zvíře a odduchovnění	225
Velký řetězec bytí	232
Pocit nadřazenosti nad zvířaty – projev ztráty duchovnosti	236
Věda respektuje ducha společenského systému	242
Rejstřík	253
O autorce	263

PODĚKOVÁNÍ

Podle mé zkušenosti jazyk srdce často vylučuje vyjádření téhož vjemu slovy, a vzhledem k tomu, že kniha *Moudrost zvířat* je v podstatě celá o srdci, její napsání zásadním způsobem vyčerpalo moje dovednostní kapacity. Z celého srdce děkuji všem lidským i nelidským duším, které se o realizaci této knihy zasloužily.

Na prvním místě děkuji zvířatům, jež mi byla po celý život posvátnými učiteli a jsou jimi dodnes. S pokornou vděčností se skláním před africkým buvolem v Krugerově národním parku v Jihoafrické republice, neboť mě přiměl sdílet „moudrost“ s lidským společenstvím.

Chci zde vyjádřit svou neskonalou vděčnost:

Především tátovi: Děvče přírody (*Nature Girl*) ti děkuje, že jsi uvěřil ve mě i v moji lásku ke zvířatům, a děkuje ti za nezištnou lásku – to, co je ve mně nejlepší, je nejlepší tvou zásluhou. Přála bych si, abys tu byl a mohl si tuto knihu přečíst.

Tomovi, dr. Vytrvalému (*Dr. Grit*): Tvá láska mi otevřela prostor stát se advokátkou zvířat.

Jameemu a Nicholasovi: Díky vám za povzbuzení a podporu.

Budu vás milovat celou cestu do nebe a zase zpátky.¹

Pepperovi, svému milovanému společníkovi a příteli: Děkuji ti, že jsi naše životy obohatil svou láskou a že jsi mi stál při psaní této knihy po boku.

---

¹ Autorka patrně naráží na stejnojmennou knihu Kimberly Lollis Parishové *Budu tě milovat celou cestu do nebe a zase zpátky*, kde tuto větu zašeptá před smrtí autorčin mladší bratr. Viz PARISH, Kimberly Lollis (2013), *All the Way to Heaven and Back: Surviving the Loss of a Loved One*, vyd. Richard Robertson, Laurens SC. Kniha je mocným příběhem lásky, tragické ztráty, zdrcujícího zármutku a zároveň napínavým detektivním thrillerem ze skutečného života. (pozn. překlad.)

Nesmírně jsem zavázána:

Všem lidem z nakladatelství North Atlantic Books a Random House za to, že mi umožnili účastnit se nakladatelské práce a že mě celým procesem provázeli.

Andrewovi Harveymu, jehož zaujetí pro duchovní aktivismus nezná mezí. Děkuji ti, že jsi nakladatele upozornil na moji práci, i za tvoji moudrost, povzbuzování a mnohaletou neochvějnou podporu.

Catherine MacCounové, své přítelkyni, bez jejíž pomoci by se tato kniha nikdy nezrodila.

Victoru Parutovi, senzibilovi, médiu a poradci v oblasti mimosmyslového vnímání, děkuji za první inspiraci.

Rupertu Sheldrakeovi děkuji za podnětný výzkum, geniální mysl a užitečné připomínky.

Davidu Simonovi za povzbuzení a veselé historky o zvířatech. Scházíš nám.

Deepaku Choprovi, mistru učitelí.

Lindě Tuckerové a Jasonu Turnerovi za odvahu, lásku a duchovní pomoc.

Jsem také velice vděčná „strýčkovi“ Bobu Randallovi a Barbaře Schachtové Randallové, Křovákům z jihoafrické pouště Kalahari, Carolyn Riversové, zakladatelce a ředitelce institutu Sophia (*The Sophia Institute*) v Charlestonu v Jižní Karolíně, Carolyn Evansové z fotografického studia pro chlupaté mazlíčky PhoDographer (či *PhoDOGrapher*), Trudy Twiggové a Larrymu Stoneovi, Jennifer a Brianu Welhamovým, Susan Rawlingsové, Nathanu Schwartz-Salantovi, Gail Larsonové, Joelu Mellonovi, Barbře Shaferové, Jill Manginové, Jill Angelové a doktoru veterinární medicíny Billu Rogersovi.

PŘEDMLUVA

Říká se, že nic nepřiměje člověka k účinnějšímu soustředění mysli než pohled do hlavně nabitě zbraně. Linda Benderová popisuje, jak byla jednou asi půl hodiny ohrožována revolverem a jak se jí v onom kritickém okamžiku vybavovaly vzpomínky na zkušenost absolutní volnosti, kterou zažila se svou klisnou *Je t'aime*, usazená na jejím holém hřbetě a cválající s ní v blažené jednotě pod širým africkým nebem. Byl to okamžik dlouhý, „překypoval Boží láskou, že se minuta stala věčností“. V první chvíli byste předpokládali, že v takové situaci bude mít člověk spíše tendenci uniknout z reality transcendentním či mimotělním zážitkem, ale pravý opak je pravdou: Linda Benderová byla podle svých slov beze zbytku „přítomná“ ve svém „vlastním těle“. Větší rozdíl mezi těmito dvěma stavy už být nemůže: první představuje únik před zodpovědností za pozemský život, zatímco druhý naprostou tělesnou bdělost, reálný, skutečný život. Pokud jste opravdu naživu, nebojíte se smrti. Nebojíte se ničeho.

Pokud patříte k lidem, kteří si ze srdce přejí udělat v rámci našeho problematického světa smysluplnou změnu, a váháte učinit první krok jen proto, že zatím nemáte úplně jasno a nedostává se vám potřebné odvahy, pak vás tato kniha a každé její slovo, včetně příběhů, při jejichž četbě vám vhrknou slzy do očí, může inspirovat.

Kniha *Moudrost zvířat* je dílem ryzí nezištné lásky nejen ke zvířatům, jež s námi na těchto stránkách sdílejí velký kus své moudrosti, ale zejména k nám lidem, neboť naše osudové určení naléhavě závisí na důkladné revizi vztahu k Matce Přírodě a uzavření nové vzájemné smlouvy, pakliže ovšem chceme v bezprostřední budoucnosti obstát a získat jako druh šanci přežít.

Hluboce komplexní a nedílná povaha našeho spojení se zvířaty je zde popsána s takovou něhou a vědeckou kompetencí zároveň,

že snad jen nejnevzdělanější surovci by mohli volání obětující se Přírody ignorovat.

To, co činí z četby této knihy do jisté míry bolestnou záležitost, je skutečnost, že pojmy „nevzdělanost“ a „ignorance“ ani zdaleka nevystihují obtížnost situace, v níž se dnes my lidé nacházíme.

V této kritické hodině, kdy se rozhoduje o bytí naší planety, si přiznejme, že my všichni hledíme do hlavně pušky. Linda Benderová pracuje s premisou, s níž čas neotrásl a podle níž je láska nejvyšší hodnotou, ukrytou v samotném jádru Stvoření. Tento předpoklad autorce umožňuje nejen přiznat exploatační, vykořisťovatelskou chorobu moderního konzumerismu, který nás všechny zabíjí, ale především jasně ukázat řešení.

Navzdory závažnosti tématu nás Lindin čtivý, svěží důvěrný styl, doplněný jasným stanoviskem, přinutí dočíst knihu jedním dechem a zamyslet se nad otázkou, která je její kvintesencí. Jak se stalo, že jsme ztratili svůj příbytek v Ráji? A jak ho můžeme získat zpět?

Místo toho, abychom v člověkem zaviněné zkáze, kterou jsme do jisté míry pomáhali dovršit všichni, pokračovali, měli bychom pomáhat s obnovou Matky Přírody, neboť jinak ani nenajdeme svou vlastní ztracenou podstatu. Tím, že začneme doopravdy žít a opět převezmeme odpovědnost za svůj vlastní život, získáme duši a srdce, jež jsme všichni už dávno cestou bytím poztráceli.

Moudrost zvířat nám na jednom úchvatném příkladu za druhým ukazuje, že obnovení komunikace se zvířaty může lidem poskytnout nejúčinnější nástroj pro znovunastolení láskyplného a smysluplného vztahu s reálným světem. Tato schopnost, kterou jsme mívali v nejstarších dobách, je pro naši moderní dobu kriticky důležitá. Je to klíč nejen k zachování planety, ale i k záchraně nás samotných. Linda Benderová rovněž připomíná, že pojem *anima*, z něhož byl utvořen i výraz *animal* (zvíře, živočich), znamená „duše“ (případně oživovací princip, dech). Obnovení kontaktů se zvířaty je proto zároveň životně důležité pro oživení našich srdcí a duší. Taková obroda bude nutně znamenat hlubokou

změnu životního stylu, návrat k lásce a zodpovědnosti za vlastní činy a životní prostředí.

Lindina odvážná kniha nás nenásilnou formou vede k ústřednímu jádru problému, do sféry otázek, jimž se nejvíce vyhýbáme – například co znamená zemřít nebo ztratit někoho blízkého nebo co znamená zabít a sníst jiného tvora a jak odlišně se k této Boží smlouvě stavějí přírodní predátoři.

Pokud má čtenář dostatečně otevřené srdce, aby dokázal skutečně naslouchat, v poslední kapitole této strhující a bezchybně propracované knihy se dočká chvíle, kdy se s námi Linda Bendorová podělí o některá poselství, jež jí byla svěřena zvířecími vyslanci. Mezi nimi nebude chybět ani nepomíjející moudrost krále všech zvířat, velkolepého bílého lva.

Vzhledem k tomu, že já sama se těším z výsady žít v divočině mezi lvy – a zejména mezi bílými lvy – uprostřed hrdé země jejich endemických předků na široké ploše soukromé přírodní rezervace Timbavati sousedící s Krugerovým národním parkem, mohu dosvědčit autentičnost tohoto burcujícího poselství. Navzdory tomu, že z něho zaznívá sebevědomí majestátu *krále králů zvířat*, přináší toto poselství tíž láskyplný a naléhavý imperativ, jaký byste uslyšeli od kteréhokoli zvířete, s nímž byste se mohli při troše štěstí v životě potkat, ať už domácího, či volně žijícího. Stačilo by jen, kdybyste se na chvíli zastavili a zaposlouchali se. Je to posvátné zvěstování, velká výzva srdce a duše Matky Přírody a Tvořivé síly, přítomné ve všech Jejích tvorech, velkých i malých, moudrých a úžasných.

S obnovou Ráje na Zemi ovšem můžeme začít teprve tehdy, naučíme-li se toto volání respektovat.

Linda Tuckerová²

---

² Linda Tuckerová vystudovala univerzitu v Kapském Městě a Cambridgeskou univerzitu ve Velké Británii, specializovala se na psychologii,

---

jungovský výklad snů a středověký symbolismus. Dnes je výkonnou ředitelkou (a zakladatelkou) neziskové organizace Globální nadace na ochranu bílých lvů (*Global White Lion Protection Trust*), jejímž posláním je ochrana bílých lvů a přírody a podpora rozvojové komunity, a je autorkou řady knih, např. *Zachraňme bílé lvy* (*Saving the White Lions*) a *Tajemství bílých lvů* (*Mystery of the White Lions*). Čeští diváci se s ní mohli seznámit v pozoruhodném americkém dokumentárním seriálu *Návrat bílých lvů* (*Return of the White Lion*, 2008). (pozn. red.)

ČÁST PRVNÍ

⋮
⋮
⋮
⋮
⋮
⋮
⋮

PŘEDIVO STVOŘENÍ

1 : EKOLOGIE RÁJE

Musím se sice ještě hodně učit, ale tohle vím přesně: zvířata jsou ve skutečnosti mnohem starobylejší, složitější a v mnoha ohledech po intelektuální stránce vytrřbenější než my. Jsou mnohem dokonalejší, protože zachovávají onu přírodní symetričnost, obávanou rovnováhu, a dodržují ji s pokorou, přesně tak, jak ji Příroda zamýšlela. Zvířata bychom měli respektovat a ctít a nejspíš nejvíc bychom si měli vážit slona, zvířete s nejlidštějšími emocemi ze všech suchozemských savců na světě.

– DAPHNE SHELDRICKOVÁ³

Člověk nepozná sám sebe, dokud nezachytí svůj odraz v oku, jež není lidské.

– LOREN EISELEY⁴

---

³ Daphne Sheldricková (roz. Jenkinsová) je britská autorka narozená v Keni a věnující se již třicet let ochraně tamní přírody, péči o osiřelá, zraněná či ohrožená zvířata, zejména o slůňata, a reintegraci slonů zpět do volné přírody. Filmoví a televizní diváci ji nejspíš budou znát z dokumentárního snímku *Pro lásku slonů* (*For the Love of Elephants*) a seriálu *Deník sloní rodiny* (*Elephant Diaries*) a *Deník sloní rodiny 2* (*Elephant Diaries II*), zatímco český čtenář se také mohl seznámit s její knihou SHELDRICKOVÁ, Daphne (2013), *Africký příběh lásky – život v keňském národním parku* (z autobiografického angl. orig. *Love, Life, and Elephants: An African Love Story* přeložila Ivana Nuhlíčková), 358 s., vyd. Ikar, Knižní klub, Praha. (pozn. překlad.)

⁴ Loren Eiseley (1907–1977) je u nás neznámý. Svými příznivci byl považován za mága, duchovního mistra či šamana, ale zároveň byl významným americkým antropologem, profesorem antropologie na Pensylvánské univerzitě, autorem řady přírodopisných knih a filosofem, jehož vzory byli představitelé tzv. amerického transcendentalismu (vycházejícího z kalvinismu a puritanismu), zejména Ralph Waldo Emerson a Henry David Thoreau. Známa a všeobecně uznávaná je sbírka

Jako dítě jsem byla neohrabaná, plachá a špatně jsem se učila mluvit. Měla jsem potíže s navazováním vztahů s ostatními lidmi a začleňováním sebe sama do okolního světa. Když se pokouším vzpomenout na prvních šest let života, příliš si toho nevybavuji. Všechno se mi jeví tak nějak neradostně rozmazané, jenže v šesti letech jsem prožila letní noc, kterou se všechno změnilo.

Přibližně kolem druhé hodiny ranní mě probudil křik doléhající zvenku oknem ložnice. Nezdálo se, že by to byl lidský křik. Do té doby jsem nikdy nic podobného neslyšela. Vzbudila jsem rodiče a šli jsme pátrat na dvorek. Našli jsme tam malou králičí samičku. Trásla se, zřejmě po smrtelně nebezpečném setkání s nějakým větším zvířetem se nemohla ani pohnout, a tak, ochromená hrůzou a neschopná utéci, mi dovolila vzít ji do náruče. Po její matce nebylo ani vidu ani slechu, a tak jsem se rozhodla vzít ji dovnitř, do bezpečí. Lehla jsem si s ní na oranžový kobereček v kuchyni a přitiskla si ji k hrudi. Cítila, jak mi bije srdce, a postupně se uklidnila, jen tu a tam tiše zakňourala.

To je moje nejstarší vzpomínka na okamžik, kdy jsem intenzivně pocítila lásku. Ocítila jsem se jakoby ve víru mohutných vln lásky, jež mě tehdy obklopile i s mou nově nalezenou přítelkyní. Neuměla jsem to sice vysvětlit slovy, ale nějakým způsobem jsem věděla, že tato králičí samička a já sdílíme týž život a téhož ducha a že jsme vzájemně propojené něčím, co nás obě přesahovalo – zkrátka že scénu ovládlo cosi daleko většího. V mém nitru se rozhostil úžasný klid. Kdykoli slyším novozákonní formulaci „pokoj převyšující každé pomýšlení“, vždycky si vzpomenu právě na onen okamžik. Měla jsem v úmyslu zůstat vzhůru celou noc, ale záhy jsem usnula. Když jsem se ráno probudila, králičí tvářička

---

Eiseleyho eseje *Muž, jenž vrací hvězdice do moře* (*The Star Thrower*, 1978), obsahující ústřední stejnojmenný šestnáctistránkový esej. Z četných dalších děl jmenujme alespoň *The Mind as Nature* (1962), *Man, Time, and Prophecy* (1966) či *Darwin and the Mysterious Mr. X: New Light on the Evolutionists* (1979). (pozn. překlad.)

blízko té mojí byla první věc, kterou jsem uviděla. Zvířátko se mi stále tisklo k hrudi.

Na tu noc vzpomínám jako na první okamžik, kdy mě nějaké zvíře zachránilo. Předtím jsem byla se světem svázána slabě, stačil silný poryv větru, aby mě odvál. Od té chvíle jsem cítila, že do světa patřím. Sladění jemného roztřeseného tepu drobné králičí samičky s mým vlastním tepem mi dalo pocit, že mi srdce tluče dostatečně silně. Když jsem hladila teplou, hedvábnou srst, pochopila jsem, k čemu mám ruce. Záchrana zvířecího života dala mému životu smysl.

Jako zanícená advokátka zvířat s diplomem z veterinární medicíny jsem zasvětila život snaze zachraňovat životy ostatních tvorů, pokud mi na to síly stačí. To, co jsem zjistila v šesti letech, je pravdivé dodnes – zachraňováním zvířat zachraňuji sebe sama. Tato reciprocita, oboustranná, vzájemná pomoc, kterou si poskytují zvířata a lidé, je vetkána do samotného předu Stvoření. Je to ekologie Ráje.

POJMENOVÁVÁNÍ ZVÍŘAT

Rozhlasová a televizní zpravodajství tradičně končívají „zajímavými osudy“ (tomuto žánru se v mediálním žargonu říká *human-interest stories*). Je to něco jako moučník – sladkost, na kterou se člověk může tešit po zkonsumování každodenního přídelu válek, zločinů, skandálů, politických třenic, poplašných zpráv ze zdravotnictví a čísel dokládajících hospodářský propad. Příběhy o zvířatech představují ideální prostředek, jak diváka přimět zůstat až do konce. Dozvíme se, jakým dovednostem a užitečným kouskům se v poslední době naučili psi, jak domácí mazlíčci unikli smrtelnému nebezpečí, jak byli zachráněni a shledali se po letech strastného putování se svou rodinou nebo to, jak volně žijící zvířata adoptují sirotky jiných druhů. Důvtipné, legrační

a dojemné historky ze života zvířat spolehlivě zaujmou největší procento lidských diváků. Vzbuzují v nás dobré pocity.

Podivné je, že se význam tohoto zdroje radosti a štěstí, tak úspěšně fungujícího a oslovujícího většinu lidí, nepovažuje za příliš důležitý. Jak je možné, že přikládáme takovou důležitost těm částem zpravodajství, jež v nás vzbuzují obavy a deprese, zatímco k oblíbené části se stavíme jako k pouhému bonbonku? Proč pro nás není nejdůležitější ta část, při níž naše srdce ožívají a na tváři se nám usazuje úsměv?

Jsem přesvědčená, že štěstí, jež pociťujeme ve vztahu ke zvířatům, má obrovský význam. Nepochybují, že je pro naši fyzickou, psychickou a duchovní pohodu absolutně klíčové. Pomíjivé, nicméně nepopíratelné potěšení, s nímž nasloucháme příběhům o zvířatech, je klíčem k řešení hádanky, s níž se potýkají lidští filosofové již celá tisíciletí: Jak se stalo, že jsme přišli o svoje místo v Ráji a jak ho můžeme získat zpět?

Podle Koránu Bůh kdysi shromáždil anděly a seznámil je s Adamem. Vysvětlil jim, že Adamovi svěřil správu nad právě stvořeným pozemským Rájem. Andělé si rozhodně nemysleli, že je to dobrý nápad. Proč v Edenu ustanovit správcem někoho, kdo „pohoršení bude šířit a krev prolévat“, a ne anděly, kteří žijí jen velebením Boží slávy a svatosti?

Nato Bůh shromáždil všechny zemské tvory a vyzval anděly: „Sdělte mi jména těchto, jste-li pravdomluvní!“ Andělé cítili, že se s nimi nehraje fér.

„Jak bychom mohli vědět, čemus nás ty sám nenaučil?“ namítl.

Bůh se otočil k Adamovi a vyzval jej, aby mu sdělil jména oněch tvorů. A Adam poslušně označil každé zvíře, znal všechna jejich jména. Když andělé slyšeli, jak se Adam mistrně zhostil úkolu, v němž oni sami selhali, usoudili, že Bůh nejspíš přese všechno ví, co dělá.

Abychom mohli něco pojmenovat, musíme to zřetelně vnímat. Stává se z toho osobní záležitost – pojmenováním druhou živou

bytost uznáváme. Jsme pak schopni srozumitelněji vysvětlit rozdíl mezi ní a ostatními živými bytostmi. Čím více jmen známe, tím se naše rozlišovací schopnosti umocňují. Pokud se blíže zaměříte na psy, naučíte se spouště jmen psích ras. Pokud jim věnujete ještě bližší pozornost, rozpoznáte rozdíly mezi jednotlivými jedinci téhož plemene a dokážete toho kterého psa či fenku zavolat vlastním jménem. Lidé ve Spojených státech amerických navazují se svými zvířecími společníky stále osobnější vztahy. Před lety bylo zvykem dávat psům jména jako Fido apod. a nechávat je venku v psích boudách. Dnes dáváme psím společníkům stejná jména, jaká vybíráme dětem, a necháváme je spát ve svých postelích. Pracovníci masokombinátů vědí, jak účinná jsou pojmenování. Ve vepřínech se hovoří o „výrobě masa“, o „jednotkách“, o „kusech“. Jak jinak snést, že nutíme živé bytosti, schopné emocí a cítící bolest, žít v tak příšerných podmínkách? Tím, že těmto zvířatům nejsou přiznána jména, je pro člověka snazší vykonávat práci v masném průmyslu, zrazovat hlas srdce a udržovat soucit v jakémsi anestetickém stavu.

Podle Koránu si Bůh, Zdroj všeho a všech, vysoce cenil schopnosti dávat zvířatům jména. Bylo to pro něho tak důležité, že když zvažoval, kdo jej bude na Zemi reprezentovat, považoval schopnost dávat jména za jediné a rozhodující kritérium. Nezáleželo na tom, že byl Adam neukázněný, násilnický a že se neustále zapomínal modlit. Tím, že dokázal pojmenovat každé jednotlivé zvíře, potěšil Boha víc, než kdyby se dobře modlil.

Dalo by se předpokládat, že když lidé získají souhlas jen na tomto základě, budou tento úkol pokládat za nejvyšší prioritu. Dalo by se očekávat, že každý bude trávit spoustu času odříkáváním seznamů zvířecích jmen. Dalo by se očekávat, že ti z nás, kteří dokáží rozlišit jedince ve vrabčím hejnu tak dobře, že každého vrabčáka budou znát jménem, zaujmou ve společnosti uznávané postavení světců či guruů. Je to divné, ale není tomu tak.

Příběhy o Adamovi, s nimiž se můžeme seznámit v Koránu a Bibli, nikdy nebyly zamýšleny jako doslovné popisy procesu, jímž povstal hmotný svět. Mýtus o Stvoření je příběh o vzniku psychospirituálního stavu. Na této úrovni vypráví příběh o Adamovi něco, co bychom mohli chápat mnohem doslovněji, než je obvyklé. Lidské dějiny nás unášejí dál a dál od rajskeho stavu, který si matně vybavujeme jako mnohem radostnější. Primárním symptomem tohoto trvalého vzdalování se od Ráje je rostoucí odcizení od blízkých tvorů. Čím méně rostlin a živočichů jsme schopni rozeznávat jako jednotlivce – rozeznávat je natolik, abychom je uměli pojmenovat –, tím odcizenější jsme sami sobě, Zemi a Bohu, tedy Zdroji.

Téměř všechna světová náboženství nabízejí určitou verzi stvořitelského příběhu, podle kterého život na Zemi kdysi zahrnoval pocit, že žijeme v Ráji. Závažnost tohoto momentu nám nicméně neustále uniká. Zdá se, že si neuvědomujeme, že Ráj je *zde*. A zdá se, že ani nechápeme zásadní důležitost našich blízkých pozemských tvorů pro samotný smysl a účel lidské existence. Zdá se, že čím jsou teologické, filosofické a terapeutické nauky propracovanější, tím méně se v nich hovoří o zvířatech. Dnes se člověk může stát doktorem filosofie, aniž by během učené výuky narazil byť i jen na jediné zvířecí jméno. Při pátrání po stále prchavějším Ráji děláme všechno možné i nemožné – s výjimkou právě toho jediného, o co nás Zdroj výslovně žádal.

DÁVNÁ FAKTA A MODERNÍ POVĚRY

Když děti kreslí zvířata, propůjčují jejich tvářím lidský výraz. Dělalí to všechny děti na světě bez rozdílu. Se stejnými prostředky se setkáváme i u dospělých, když chtějí děti pobavit. V kreslených seriálech a pohádkových knížkách zvířata mluví, projevují emoce, řeší problémy. Zvířecí jedinci mají chyby, klady, specifické

osobnostní rysy a vlastní jména. V dětské literatuře mají zvířata vždycky duši, protože děti vnímají zvířata jako tvory s duší.

Víra, že každá živá bytost má individuální duši, se nazývá *animismus* (*anima* znamená „duše“ a ze stejného slovního základu je utvořen i anglický výraz pro živočicha či zvíře – *animal*). Antropologové zjistili, že tato víra je mezi dětmi rozšířená univerzálně. Děti samy to ovšem za žádnou víru nepovažují. Z jejich pohledu jde prostě o jeden z nejočividnějších rysů okolního světa a o jeden z nejsamozřejmějších způsobů, jak vykládat světové dění.

Animismus je rovněž standardním postojem dospělých lidí v preindustriálních kulturách. Čím je po technické stránce kultura méně sofistikovaná, tím pravděpodobnější je, že i dospělí vnímají svět animisticky. To je obecné pravidlo, jehož nejnapadnějšími příklady jsou domorodé kmenové kultury, jejichž náboženství zahrnuje zvířecí duše. S tímto přesvědčením se nicméně setkáváme i u mnoha venkovanů praktikujících náboženství, jež oficiálně animistické není. Na středověkých evropských obrazech a gobelínech často vídáme zvířata zpodobněná stejným způsobem, jakým to dělají děti. Jejich tváře jsou ztvárněné výrazovými prostředky, jaké se používají v karikaturách či kreslených filmech. Tyto obrazy pocházejí z doby, kdy lidé žili se zvířaty v bezprostředním každodenním kontaktu a kdy na zvířecí pomoci závisela práce na poli či úspěch při lovu. Za chladných nocí lidé brávali zvířata do domu a spali s nimi, aby se vzájemně zahřáli, a to nejen se psy a kočkami, ale i s kravami, voly, koňmi a ovci. Ti šťastní z vás, kteří máte psa nebo kočku, dobře víte, že tato zvířata mají duši. Podobně i venkované mohou často vnímat duši u zvířat, s nimiž každý den přicházejí do styku. Pakliže jejich náboženství učí něco jiného, jednoduše předpokládají, že v tomto bodě nemá jejich náboženská nauka tak úplně jasno.

V otevřeně animistických náboženstvích jsou zvířata považována za průvodce duší a bohové bývají často zobrazováni jako zvířata. S těmito formami náboženství se běžněji setkáváme

u kmenů než národů. Pokud ta která kmenová kultura podlehne nějakému národu či státu a je absorbována, což se stává často, podlehne vítězům i její náboženství. Nejen národní státy samotné, ale i národní (státní) náboženství mají tendenci k silnější centralizaci a hierarchické mocenské struktuře. Zejména to platí pro náboženství monoteistická, v nichž místní bohové splývají v Boha jediného a v nichž se uctívání zvířat považuje za pohanskou pověru.

Skutečnou pověrou je však spíše ono zavádějící přesvědčení našich moderních postindustriálních náboženství, v nichž se zdůrazňuje podřadné postavení zvířat jako bytostí nižších, neschopných citu a emocí a vybavených nanejvýš jakýmsi ohňostrojem neurálních sítí. Toto přesvědčení můžeme klidně nazvat moderní pověrou, protože není založené na zkušenostech lidí, kteří zvířata znají nebo s nimi žijí. Víra, že zvířata nemají myšlenky, emoce a touhy, ale jen instinkty a pudy, a že jejich životy nejsou ničím víc než darwinovským bojem o přežití, může oslovovat jen lidi, kteří nikdy nepoznali žádné zvíře osobně. Bezduchá, jen instinkty se řídící zvířata, jež si představují lidé postindustriálního věku, jsou – podobně jako středověcí draci – jen mytickými bytostmi.

Tato neopodstatněná moderní víra je částečně zapříčiněna neznalostí, v tomto případě v důsledku nedostatečného kontaktu se zvířaty. Aby však mohla zapustit tak hluboké kořeny, musí sloužit určitému psychologickému účelu. Lidé musejí být motivováni, aby si takovou víru osvojili, a musejí být motivováni k tomu, aby v ní utvrzovali i ostatní. Co je motivem tohoto konkrétního mylného přesvědčení? Proč má takový úspěch u lidí, kteří dosáhli vysoké úrovně prosperity a technologické sofistikovanosti?

Abychom na tuto otázku dokázali odpovědět, nemusíme chodit daleko, stačí si vzpomenout na naši poslední kuřecí pečení. Pravděpodobně již víte, že většina dnešních kuřat nepochází z farem, ale z továren. Tovární kuřata dosahují tělesné dospělosti čtyřikrát rychleji než normální kuřata. Jejich prsa jsou v poměru

k dolním končetinám tak velká, že by kuře nemohlo chodit, i kdyby mělo možnost *někam* odejít. Tu možnost ovšem nemá, protože kuřata jsou na sebe natlačená tak těsně jako cestující v letadle. Představte si, že jste se narodili v plně obsazeném letadle, že trávíte celý život upoutáni k sedadlu a že na tom sedadle také zemřete. To je život kuřat, z jejichž masa a vajec se stalo zboží, komodita. Kdyby k takovému životu odsoudili někoho, kdo je schopen duševně a citově strádat, považovali bychom to za neodpustitelnou krutost.

Osobně sice doporučuji stravu, která neobsahuje maso, ale otázkou konzumace kuřat a jejich vajec se zde zabývat nebudu. Lidé z animistických kultur jsou vegetariány jen zřídka a často silně závisejí na zvířecích pracovních silách. Rozdíl je v tom, že nepovažují zvířata za zboží. Rozumějí jim, respektují je a chápou, že jsou ochotná člověku sloužit, pomáhat mu jako zaměstnanec nebo společník, poskytovat mu mléko, vejce a vlnu, ba obětovat mu svůj život, aby se mohli nasytit i ostatní příslušníci komunity. V této knize se ještě podrobněji zmíním o hlubším pochopení vztahu predátor–kořist, jemuž lidé příliš nerozumějí, zejména lidé, kteří vyrostli v oblasti západní kultury. Altruistické nutkání zvířecí duše narušujeme, když čistě z pocitu nadřazenosti bereme a vykořisťujeme, místo abychom zvířeti umožnili dávat.

V nejménějším slova smyslu lze říci, že pojmenovat zvířata znamená uznat jejich důstojnost, individualitu a ušlechtilost a přiznat jim, že jejich život má smysl. V současnosti v tomto ohledu naprosto selháváme.

CO DĚLÁME ZVÍŘATŮM, DĚLÁME SAMI SOBĚ

V období před průmyslovou revolucí se anglické pojmy *humane* a *human* chápaly prostě jako různé způsoby psaní a výslovnosti téhož slova – „lidský“ (nebo „člověk“). Být *humane* ve spojení

s Humane Society tudíž znamenalo totéž co být *human* – „lidský“. Nejspíš nikoli náhodou se přibližně v době zavádění manufaktur (angl. *sweatshop*, doslova „obchod s potem“) stalo, že jsme potřebovali vymyslet pro soucitné zacházení se zvířaty zvláštní výraz. Nejprve jsme zavřeli lidi do výrobních podniků a jednali s nimi jako se zbožím a pak nás napadlo, že bychom totéž mohli udělat s kuřaty. Nejprve jsme odepřeli důstojnost lidským dělníkům a pak jsme ji odepřeli koním orajícím pole. Když jsme začali sami sebe a ostatní lidi vnímat jako spotřebitele, „konzumenty“, bylo snadné označit za spotřební zboží i „mazlíčky“ – *pets*. V současnosti jsme přidali ke slovu *human* ještě „e“, aby bylo jasné, že *humane* znamená člověka, který demonstrativně říká, že má duši, a tudíž jedná s ostatními dušemi s úctou a respektem.⁵ Výraz *humane*, lidský, humánní, navozuje dojem počestného, váženého jednání, dojem, že se silní zavázali pečovat o slabé nebo, jak učí buddhisté, že vyšší bytosti znají své povinnosti vůči nižším bytostem. Jsem všemi deseti pro počestné jednání, když se jím podaří dosáhnout cíle, jsem však přesvědčena, že v konečném zúčtování nepomáhá. Když se totiž dnes řekne „lidský“ nebo „humánně“, nezní to jako nutnost, ale spíše jako zdvořilost. Řetězové pily a buldozery vykonávají počestnou, váženou práci, ale stěží přispějí k záchraně teritoria puštíků západních. Dokud bude osud zvířat záviset na tom, zda ke slovíčku *human* přidáme či nepřidáme „e“, nebude to osud radostný.

Mahátma Gándhí řekl: „Velikost národa můžeme poměřovat podle způsobu, jakým se chová ke zvířatům.“ Respekt ke zvířatům není otázkou pouhé zdvořilosti, ale nutnosti. Společnost, která zvířata utlačuje a vykořisťuje, upírá jim důstojnost a smysl

---

⁵ Český čtenář se proto v překladech setká s nemalou nejednotností. *The Humane Society of the United States* se raději překládá prostě jako Americký spolek pro ochranu zvířat či jako Americká organizace na ochranu zvířat, zatímco *Humane Society International* jako Mezinárodní společnost pro humanitu. (pozn. překlad.)

života, se stejně hanebně chová i ke svým lidským občanům. Proč? Protože to, co děláme zvířatům, děláme sami sobě. Když jíme maso zvířete, které bylo napumpované antibiotiky a hormony a vystavené trvalému stresu, všechny jeho toxiny se stávají součástí našeho vlastního těla. Když ničíme životní prostředí zvířat, ničíme svoje vlastní prostředí. Pokud se naše chování k ostatním živým tvorům bude řídit převážně tím, co je po ekonomické stránce výhodné, budeme se stejně krutě chovat i k lidem. Jakmile přestaneme vnímat bolest v očích přehlížených zvířat, zatvrdíme srdce i vůči vlastní bolesti.

Přesvědčení o zvířecí méněcennosti nakazilo komplexem méněcennosti i samotného člověka. Na zvířata nemůžeme pohlížet s pocitem nadřazenosti, aniž bychom zároveň pohlíželi s despektem na různé aspekty naší vlastní povahy, jež máme se zvířaty společné. Spirituální hierarchie, jež nás staví nad zvířata, nás staví pod úroveň andělů, a tak si duchovní růst představujeme jako přibližování se andělům. V rámci hierarchické duchovnosti se cení spíše věcnost než emoce, spíše abstraktní odcizení než smyslové vnímání, spíše dosažené úspěchy než potěšení, spíše to, co je univerzální, než to, co je osobní, spíše mysl než tělo. Představa spirituální hierarchie povzbuzuje růst koruny na úkor kořenů. Jakmile ztratíme schopnost dosáhnout hluboko do země, kde se nachází zdroj výživných látek, zvadneme, okoráme a uschneme. Zároveň se staneme obětí nevyléčitelné samoty. Odcizíme se nejen Zemi a blízkým bytostem, ale i části své vlastní bytosti od krku dolů.

Vzhledem k tomu, že se v hierarchické spiritualitě klade Bůh, Zdroj, na samotný vrcholek stupňovité struktury, jeví se „Bůh“ mnoha věřícím nedosažitelně vzdálený. Ať už si myslíme, že Bůh (nebo Bohyně) přebývá doslova v nebi, nebo si to nemyslíme, může tam přebývat navzdory veškerým našim nadějím na bezprostřední kontakt. Víra, že Zdroj je kdesi „tam nahoře“, vede k přesvědčení, že v zájmu spojení s ním se musíme dostat „tam nahoru“. Mnozí lidé věří, že k tomu dojde v posmrtném životě.

Země se stává pouhým dočasným exilem, v němž člověk musí prokázat, že si zaslouží odejít tam, kde přebývá Zdroj veškerenstva. Pokud člověk vnímá Zemi jako jakousi přechodnou rezidenci, stěží se lze divit, že ji proměňuje v chudinskou čtvrť.

Hierarchický přístup, podle něhož jsou lidé podřadnějších kvalit než andělé, zatímco zvířata nedosahují kvalit lidí, je založený na mylném předpokladu. Veškerá Boží (pokud chcete, vyberte si jiné jméno) stvoření jsou dokonalá. Není možné, aby jedna dokonalá bytost či věc byla méně kvalitní než druhá dokonalá bytost či věc. Bez ohledu na to, jaké hodnoty těm kterým tvorům přisuzujeme, všichni pozemští tvorové žijí život, který má smysl a účel. Nelidští tvorové, kteří s námi sdílejí Zemi, ještě nikdy nebyli svěřeni do naší péče s takovou naléhavostí jako dnes. To, jak si ceníme všech životních forem a jak s nimi nakládáme, je reálným, skutečným měřítkem našeho lidství.

OBOUSTRANNÁ VZÁJEMNÁ POMOC, RECIPROCITA RÁJE

Převážnou většinu života jsem snadněji navazovala vztahy se zvířaty než s lidmi. Zvířata se mi zdála přátelštější, neposuzovala mě. Nezáleželo na tom, že jsem se nešikovně vyjadřovala. Cítila jsem, že zvířata rozuměla všemu, co zůstalo nevyřčeno. V současnosti vnímám, že právě zvířata mě nutí více se angažovat v lidském světě. Cítím tak naléhavou potřebu zastat se zvířat, že v sobě nalézám schopnost překonat hrůzu, vystoupit na pódium a promluvit do mikrofonu. K tomu, abych jednala v jejich zájmu, mi zvířata dodávají odvalu. Je to jejich zásluha, že jsem se naučila pořádně mluvit. Holčička, která dříve neuměla dát dohromady kloudnou větu, dnes píše knihu.

Pochmurná pravda, podle níž to, co děláme zvířatům, děláme sami sobě, má jeden radostný aspekt, neboť i to, co děláme *pro*

zvířata, děláme sami pro sebe. Pokud máte psa, jistě jste si tohoto principu všimli. Když se rozhodnete, že budete psa cvičit, cvičíte s ním. Když psa hladíte nebo si s ním hraje, zvíře se těší z uvolňování hormonu dobré pohody, oxytocinu, známého též jako hormon důvěry nebo lásky, kdy v krevním řečišti klesá hladina stresových hormonů. Když se laskáte se psem, tytéž pochody probíhají ve vašem vlastním těle. Na základě lékařských výzkumů dnes víme, že lidé, kteří žijí se zvířecími společníky, se zotavují z vážných onemocnění rychleji a účinněji. Život se zvířecím kamarádem zvyšuje u starších lidí duševní bystrost, vnímavost a omezuje pocity společenské izolace. Ukázalo se rovněž, že zvířata nesmírně pomáhají lidem trpícím psychickým onemocněním nebo emocionálním traumatem, tedy lidem špatně navazujícím vztahy s dalšími lidmi. Když vojáci postižení posttraumatickou stresovou poruchou (PTSD) dostanou za úkol starat se o zvíře, zjišťují, že se záchvaty úzkostných stavů dostavují méně často. I vězňů zločinci mají náhle pocit – často poprvé v životě –, že jejich život má nějakou cenu.

Tato vzájemná prospěšnost, reciprocita mezi lidskou a zvířecí pohodou, funguje i na duchovní úrovni. Ve všech stvořitelských mýtech se setkáváme s jednou společnou myšlenkou – ať už Ráj skončil jakoukoli katastrofou, vždycky ji měl na svědomí člověk. Divoká zvířata i nadále vnímala Zemi jako nejlepší z možných světů. Zůstala bytostně šťastná a spokojená a jsou bytostně šťastná a spokojená dodnes. Jsou schopná – a do hloubi duše si to přejí – stát se zdrojem štěstí a spokojenosti lidí. Bez nich cestu zpátky do Ráje nenajdeme.

Pokud se zamyslíme nad zvířecími životy jako vnější pozorovatelé, může se stát, že si žádného štěstí a spokojenosti nevšimneme. To, z čeho máme v životě strach a obavy, se zvířatům děje také. Zvířata jsou vydána na milost a nemilost žvlům, ne vždy seženou dostatek potravy. Stárnou a umírají – někdy způsobem, který nás děsí. Jejich mláďata se často nedožijí dospělosti.

A z našeho lidského hlediska je tu ještě něco horšího – kromě tvrdé existenční reality zvířecí život jakoby o ničem jiném není. Tvrdý úděl nevyvažují ani zajímavé projekty a dosažené úspěchy, jež jsou smyslem lidského života, ani nejrůznější zábavy, jimž se oddáváme, abychom přišli na jiné myšlenky. Pokud jsou zvířata skutečně bytostně šťastná a spokojená v podmínkách, jež bychom považovali za nesnesitelné, jejich vnitřní život se musí od našeho značně lišit. A opravdu je tomu tak.

Pro zvířata není Zdroj „tam nahoře“. Pro ně je Zdroj jakýmsi univerzálním propojením na způsob jediné mysli, která zahrnuje všechno, z čeho jsou zvířata utvořena a z čeho je utvořeno i všechno ostatní. Zvířata dýchají, krmí se a plavou ve Zdroji. Když vyjde slunce, cítí teplo Zdroje, a když se spustí déšť, pociťují vlhkost Zdroje. Vítr je Zdrojem všech, čechrá jim peří a srst. Stejně je to ve chvílích, kdy jsou zraněná nebo když trpí ztrátou a pociťují smutek. Vzhledem k tomu, že Bůh, Zdroj, je stejnou měrou obsažen ve všech věcech příjemných i nepříjemných, nemůže nastat okamžik, kdy by zvíře bylo od Zdroje odděleno. Odluku tohoto typu si zvířata ani nedovedou představit. Tato jejich neschopnost je právě příčinou, proč je pro ně život na Zemi veskrze šťastný i tehdy, když je tvrdý.

I my lidé jsme schopni na okamžik zachytit pocit tohoto druhu. I my dokážeme na chvíli pocítit přítomnost Zdroje v přirozeném světě, ale Příroda nám přitom musí ukazovat příznivou tvář, například při nádherném západu slunce, při pohledu na tyčící se vrcholky sekvojí nebo při poslechu zpěvu červenky. Z těchto okamžiků nás pak vytrhnou bolestné stránky přirozeného světa. Domníváme se, že by se bolesti měla učinit přítrž. *Někdo* by s ní měl skoncovat.

Jsem přesvědčená, že podle našich představ by se špatným věcem nemělo dovolit, aby se děly. Každý druh na Zemi je vyjádřením jedinečného aspektu božské mysli. My lidé ztělesňujeme tu část božské mysli, která cítí, že ve Stvoření je ještě prostor pro

zlepšení. Ztělesňujeme tu část, která nedokáže zachovat klid, když vidí nějakou bytost trpět. Nejenže si myslíme, že by se měla bolest vymýtít, ale také se pokoušíme přijít na to, *jak* ji vymýtít. A dlužno říci, že jsme v tomto ohledu docela vynalézaví. Naše specifická kombinace vynalézavosti a neklidu může být důvodem, proč jsou nyní všichni ostatní tvorové odkázáni na naši péči.

Vzhledem k tomu, že o budoucnosti přemýšlíme více než zvířata, jsme úspěšnější v předvídání důsledků. Je tudíž ironií, že kdykoli se z toho kterého zvířete stane ohrožený druh, téměř vždycky je to důsledkem lidské činnosti, při níž člověk neprojevil dostatečnou předvídavost. Buď zapomněl brát v úvahu dopad lidské činnosti na zvířata, nebo to nepovažoval za svou prioritu. Lidská předvídavost je nicméně dobrá i v rámci sledování trendů. Člověk je schopen odhadnout, kdy může být příliš pozdě, a vymyslet, jak nebezpečné trendy zvrátit. Zvířata jsou v tom na nás odkázaná, protože problémy zaviněné člověkem jsou obvykle příliš složité a zvířatům neznámé, než aby je mohla řešit sama.

Když se populace jeřábů amerických zmenšila na pouhých čtrnáct hnízdních párů, příčinou byl převážně nezákonný lov. Dnes zachraňuje jeřáby americké před vyhynutím lidská vynalézavost. Pracovníci ochrany přírody odchytili několik zbývajících párů a přepravili je na bezpečnější místo. Populace dostala šanci v klidu se rozrůstat, ale zároveň došlo k narušení jejich migračních zvyklostí; jeřábi v novém domově náhle nevěděli, kterým směrem se vydat na pravidelný tah. Lidští zachránci je to tudíž museli naučit. Jak je známo, malá ptáčata se řídí procesem „vtiskování“ či „vtištění“ (dnes se nejčastěji používá anglický výraz *imprinting*). Prvního tvora, kterého po vylíhnutí spatří, považují za svou matku. Lidé se tudíž oblékli do jeřábích kostýmů, aby si je čerstvě vylíhlá mláďata vtiskla. Když nastal čas tahu, stejní lidé nasedli do lehkých letadel a vydali se tradiční jeřábí migrační trasou. Doufali, že je hejno bude následovat. Fungovalo to.

Právě tato vlastnost, která nám umožňuje ostatním tvorům pomáhat – naše schopnost vnímat ve světě prostor pro zdokonalování, pro zlepšování podmínek –, nás činí méně šťastnými, než jsou oni. Někdy se necítíme méně šťastní, ale vyloženě nešťastní. Právě proto, že máme lepší vlohy pro předjímaní problémů, jsme náchylní pociťovat obavy. Vymýšlíme si neexistující problémy a ve snaze vyřešit je si pak v představách vytváříme problémy nové. Jsme tak zaneprázdnění obavami a snahou vylepšovat svět, že je pro nás téměř nemožné se uvolnit, odpočívat a radovat se z přítomného okamžiku. Na rozdíl od všech ostatních bytostí máme potíže přijmout smrt. Chápeme sice, že je nevyhnutelná, ale stejně si nemůžeme pomoci a považujeme ji za jakýsi omyl. Strídají se chvíle, kdy o ní přemítáme a snažíme se jí zabránit a kdy se jí pokoušíme ignorovat. Máme dokonce potíže přijmout sami sebe. Uvědomujeme si v sobě až příliš mnoho prostoru pro zdokonalování. Stěží jsme proto ochotni uvěřit, že jsme hodni lásky.

Z tohoto důvodu se zvířata a lidé potřebují vzájemně. Zvířata potřebují, abychom je ochraňovali, my je potřebujeme, abychom byli šťastnější.

Bezprostředním napodobováním zvířat štěstí dosáhnout nelze, protože naše povaha se od zvířecí povahy v některých zásadních ohledech liší. Pokud však budeme zvířata milovat a navážeme s nimi pevné svazky, část jejich štěstí na nás ulpí. Když sledujeme, jak se radují ze života, bezděčně se usmíváme. Jejich dobrá nálada je nakažlivá. Jejich náklonnost k nám má moc v našem nitru nahlodat skryté přesvědčení, že si nezasloužíme lásku. Tím, že cítíme jejich lásku, získáváme schopnost cítit i Boží lásku k nám.

Vzájemné porozumění a souznění se zvířaty může být ještě hlubší, pokud jsme mu otevřeni. Se zvířaty můžeme sdílet myšlenky, pocity a smyslové vjemy, dívat se na svět jejich očima a vnímat, co na světě shledávají tak dobrého. Zvířata se proto

mohou stát našimi duchovními učiteli. Právě zvířata mě naučila vnímat jednotu všech živých bytostí a prožívat radost, kterou jim tato vzájemná provázanost přináší. Naučila mě smířit se s hranicemi mého chápání, naučila mě schopnosti uvolnit se a pohroužit se do tajemství existence. Naučila mě, jak nepodléhat strachu ze smrti a obávám se všech ostatních věcí, jež nemohu sama ovlivnit. Naučila mě, jak se radovat z přítomného okamžiku, jak ho prosvětlit. A především mě naučila, jak nalézt pokoj v jistotě, že jsem milována.

Je možné, že tato tvrzení ve vás vzbudí pochyby. Zvířata přece nemohou mluvit, tak jak bychom mohli uhodnout, co si myslí nebo cítí? Když tvrdím, že zvířata prožívají všechno ve světě jako součást Boha, tedy Zdroje, jak to mohu vědět? Když šamani prohlašují, že jim zvířata odevzdávají svůj život ochotně, aby se ostatní mohli nasytit, jak to mohou vědět?

Zvířata jsou schopna telepatické komunikace. I lidé mají tuto schopnost. Velmi často ji v nás probouzejí právě zvířata. Po většinu času naší pozemské existence představovala intuitivní výměna myšlenek mezi lidmi a zvířaty pravidlo. (V hrstce animistických kultur, jež na Zemi ještě zbývají, zůstává pravidlem dodnes.) To, čemu dnes říkáme mimosmyslové vnímání (*extrasensory perception*, ESP), bývalo každodenní, běžnou záležitostí. Lidé považovali za samozřejmost, že pro zprostředkování myšlenek a pocitů nepotřebují slova. Přestalo to být samozřejmostí, když jsme se z tohoto stavu doslova vymluvili, což se stalo přibližně ve stejné době, kdy jsme skrze řeč přestali vnímat, že zvířata mají duši. Neschopnost rozeznat duši, i když bije do očí, je příčinou, proč naše vrozené telepatické schopnosti selhávají. Pokud budeme intuici ignorovat ještě déle, zakrní nakonec do té míry, že nebude vůbec patrná. Léčení je ovšem snadné. Jakmile na ni soustředíme pozornost, telepatické schopnosti se nám opět v plné parádě vrátí.

Nemusíte tomu uvěřit proto, že to tvrdím já. Vědecký výzkum to všechno dokázal ke spokojenosti i těch nejzarytějších skeptiků.

V následující kapitole se o výsledcích vědeckého bádání ještě zmíním a v některé z dalších kapitol vás pak krok za krokem naučím, jak znovu navázat kontakt s univerzální realitou, vesmírnou myslí, v níž veškerá stvoření přebývají v nerozlučné jednotě – tedy s realitou, v níž žijí zvířata. V rámci oné reality jsme schopni zaslechnout tichou univerzální řeč zvířat a navázat s nimi vnitřní rozhovor. Nemusíte předem uvěřit, že je to možné, protože později to budete moci posoudit z vlastní zkušenosti.

JE TŘEBA, ABY SE ADAM VĚNOVAL SVÉMU PŮVODNÍMU ÚKOLU

Navzdory tomu, že na Zemi žijí miliony živočišných druhů, lidé během převážné části zaznamenaných dějin navázali vztah jen s nepatrným procentem zvířat. Ostatní zástupci živočišných druhů žili ve volné přírodě, osídlené lidskou populací jen řídce nebo vůbec, takže se bez nás docela dobře obešli. Do jejich životního prostředí začali lidé výrazněji zasahovat až teprve během posledních pár století. V současnosti roste zabírání životního prostředí zvířat exponenciální řadou. Částečně je to proto, že se lidská populace explozivně rozrůstá, částečně proto, že náš životní styl klade na přírodní zdroje velmi rozsáhlé a neslýchané požadavky. Bezpečí, jež většina druhů nacházela v izolaci od člověka, se rychle vytrácí.

Tato drastická změna ve fyzikálním ekosystému vedla k odpovídající změně v ekosystému spirituálním. Divoká zvířata shledávají, že už nadále nemohou žít v blažené nevědomosti a přehlížet lidské aktivity a lidské zájmy. Cítí novou potřebu porozumět tomu, o co nám jde, a sdělit nám, o co jde jim. Jejich přežití závisí na navázání nového typu vztahu s námi. Proto jsem také napsala tuto knihu. Její podoba se postupně utvářela dlouhá léta. Proto také dnes většinu času věnuji snaze předávat moudrost, jíž jsem